

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 06.04.2006, sp. zn. 29 Odo 364/2006, ECLI:CZ:NS:2006:29.ODO.364.2006.1

Číslo: 9/2009

Právní věta:

Pro výzvu podle ustanovení § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2007 není předepsána písemná forma.

Je-li zástava v podílovém spoluvlastnictví, rozumí se obvyklou cenou zástavy, k jejímuž složení má být podílový spoluvlastník vyzván postupem podle ustanovení § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2007, obvyklá cena jeho spoluvlastnického podílu na zástavě. Taková výzva není právním úkonem týkajícím se společné věci (§ 139 odst. 2 obč. zák.) a osobám, které pohledávku vůči úpadci zajišťují svými spoluvlastnickými podíly na zástavě, musí být doručena zvlášť.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 06.04.2006

Spisová značka: 29 Odo 364/2006

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Konkurs

Předpisy: § 139 odst. 1 předpisu č. 40/1964Sb.

§ 139 odst. 2 předpisu č. 40/1964Sb.

§ 151g odst. 2 předpisu č. 40/1964Sb.

§ 170 odst. 2 předpisu č. 40/1964Sb.

§ 27 odst. 5 předpisu č. 328/1991Sb.

§ 451 odst. 2 předpisu č. 40/1964Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 26. 11. 2003 zamítl žalobu, kterou se žalobci po žalovaném správci konkursní podstaty úpadce J. K. domáhali vyloučení ve výroku označených nemovitostí ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce (bod I. výroku), a uložil žalobcům zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení částku 6425 Kč (bod II. výroku). Soud prvního stupně dospěl k závěru, že byly splněny předpoklady postupu podle § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), v jehož důsledku správce konkursní podstaty nemovitosti sepsal. Žalobci jsou totiž osobami, které k nemovitostem zřídily smluvně zástavní právo k zajištění

pohledávky úpadcovy věřitelky E. banky, a. s. (dále též jen „banka“), ze smlouvy o poskytnutí krátkodobého provozního úvěru ve výši 2 650 000 Kč. Přitom poukázal na to, že jednu ideální polovinu nemovitostí vlastní na základě dohody o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů ze 4. 11. 1996 J. Š. (žalobkyně b/) a druhá ideální polovina nemovitostí je ve společném jmění manželů Z. a H. P. (žalobců c/ a d/), takže P. Š. (žalobce a/) není ve sporu aktivně věcně legitimován.

K odvolání žalobců V r c h n í s o u d v Olomouci rozsudkem ze dne 14. 11. 2005 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil ve vztahu mezi žalobcem a) a žalovaným (první výrok) a ve vztahu mezi ostatními žalobci a žalovaným jej změnil tak, že označené nemovitosti se vylučují z konkursní podstaty úpadce (druhý výrok). Dále rozsudek soudu prvního stupně změnil ve výroku o nákladech řízení tak, že žalobce a) je povinen na jejich náhradu zaplatit žalovanému částku 1606 Kč a žalovaný je povinen na jejich náhradu zaplatit žalobcům b) až d) částku 3000 Kč (třetí výrok). Konečně rozhodl o nákladech odvolacího řízení, tak, že žalobce a) je povinen na jejich náhradu zaplatit žalovanému částku 1740,50 Kč a žalovaný je povinen na jejich náhradu zaplatit žalobcům b) až d) částku 10 590 Kč (čtvrtý výrok). Odvolací soud přitakal soudu prvního stupně v závěru, že žalobce a) není ve sporu aktivně věcně legitimován, neboť není a ani ke dni zahájení řízení nebyl vlastníkem nemovitostí. Měnicí výrok rozsudku ve věci samé pak odůvodnil tím, že výzva podle § 27 odst. 5 ZKV ze dne 16. 1. 2001 (dále též jen „výzva“) nevyvolala zákonem předvídané následky, neboť neobsahovala poučení o možnosti odvrátit soupis nemovitostí vyplacením zajištěné pohledávky. Mimo to měl za prokázáno, že správce konkursní podstaty doručil výzvu pouze žalobci a), když její doručení ostatním žalobcům nebylo ani tvrzeno. K tomu uvedl, že pouze řádná výzva, doručená každému z manželů, v jejichž společném jmění nemovitosti jsou, mohla žalovanému založit právo sepsat nemovitosti do konkursní podstaty.

Žalovaný podal proti rozsudku odvolacího soudu, a to výslovně proti druhému až čtvrtému výrokům, včasné dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., namítaje, že je dán dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Konkrétně dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že výzva byla nedostatečná a nedovolovala mu sepsat nemovitosti do konkursní podstaty úpadce, jelikož byla doručena pouze žalobci a) a neobsahovala poučení o možnosti odvrátit soupis nemovitostí vyplacením zajištěné pohledávky. K výtce ohledně obsahu výzvy dovolatel poukazuje na to, že cena zastavené nemovitosti, k jejímuž složení byli žalobci vyzváni (2 860 490 Kč), byla v daném případě nižší než výše přihlášené pohledávky odděleného věřitele (4 852 320,58 Kč), takže výzva je v souladu s ustanovením § 27 odst. 5 ZKV, neboť zástavci mohou v tomto konkrétním případě zpeněžení zabránit pouze tím, že do konkursní podstaty složí cenu zastavené věci. Vzhledem k výši pohledávky pokládal dovolatel za nelogické její vyplacení žalobci. K závěru odvolacího soudu, že výzva, ač měla být doručena všem žalobcům, byla doručena pouze žalobci a), dovolatel uvádí, že výzva byla v záhlaví adresována všem žalobcům bydlícím na shodné adrese, přičemž v průběhu řízení žalobci nenámítali, že by výzvu neobdrželi a nebyli s ní seznámeni. Dle jeho přesvědčení tak tato skutečnost nemusela být ani tvrzena.

Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

S přihlédnutím k tomu, že dovolatel napadá rozsudek odvolacího soudu dovoláním proti druhému až čtvrtému výrokům, zabýval se Nejvyšší soud především tím, zda dovolání je přípustné proti třetímu výroku o nákladech řízení před soudem prvního stupně a proti čtvrtému výroku o nákladech odvolacího řízení. Tyto výroky, ač součástí rozsudku, mají povahu usnesení, přičemž přípustnost

dovolání proti nim nezakládá (jak se správně podává z poučení odvolacího soudu) žádné z ustanovení občanského soudního řádu (srov. shodně např. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 4/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Nejvyšší soud proto dovolání v tomto rozsahu podle ustanovení § 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř. bez dalšího odmítl.

V rozsahu, v němž směřuje proti druhému výroku rozsudku, kterým odvolací soud zčásti změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé, je dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Nejvyšší soud se proto, v hranicích právních otázek vymezených dovoláním, zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem v otázce výkladu náležitostí výzvy podle § 27 odst. 5 ZKV a způsobu jejího doručení spoluvlastníkům nemovitostí.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází. Pro právní posouzení věci jsou pak rozhodné především skutkové závěry, podle kterých:

1) Dne 21. 6. 1995 uzavřela banka s pozdějším úpadcem J. K. smlouvu o úvěru, na základě které byl pozdějšímu úpadci poskytnut krátkodobý provozní úvěr ve výši 2 650 000 Kč.

2) Dne 21. 6. 1995 uzavřela banka (jako zástavní věřitelka) se všemi žalobci (jako zástavci) smlouvu o zřízení zástavního práva k nemovitostem, o které se vede spor, a to k zajištění pohledávky zástavní věřitelky z výše označené úvěrové smlouvy. Právní účinky vkladu zástavního práva do katastru nemovitostí nastaly 23. 6. 1995.

3) Vlastnicí jedné ideální poloviny nemovitostí je na základě dohody o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů ze 4. 11. 1996 J. Š. (žalobkyně b/) a druhá ideální polovina nemovitostí je ve společném jmění manželů Z. a H. P. (žalobců c/ a d/).

4) Usnesením ze dne 26. 1. 2000 Krajský soud v Ostravě prohlásil konkurs na majetek J. K.

5) Při přezkumném jednání byla bankou přihlášená pohledávka z úvěrové smlouvy zjištěna jako pohledávka s právem na oddělené uspokojení ze zastavených nemovitostí ve výši 4 852 320,58 Kč.

6) Správce konkursní podstaty úpadce dne 16. 1. 2001 písemně podle § 27 odst. 5 ZKV vyzval všechny žalobce, aby do 30 dnů společně zaplatili cenu zastavených nemovitostí ve výši 2 860 490 Kč s poučením, že jinak budou nemovitosti sepsány do konkursní podstaty úpadce. Výzva byla doručena pouze žalobci a).

7) Žalobci částku, k jejíž úhradě byli vyzváni, nezaplatili a správce konkursní podstaty nemovitosti sepsal do konkursní podstaty.

Podle ustanovení § 19 odst. 2 ZKV ve znění účinném v době podání žaloby (9. 5. 2001) i v době vydání napadeného rozhodnutí (14. 11. 2005) soud uloží tomu, kdo uplatňuje, že věc, právo nebo jiná majetková hodnota neměla být do soupisu zařazena, aby ve lhůtě určené soudem podal žalobu proti správci. V případě, že žaloba není včas podána, má se za to, že věc, právo nebo jiná majetková hodnota je do soupisu pojata oprávněně. Podle ustáleného výkladu podávaného soudní praxí (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu uveřejněné pod čísly 58/1998, 27/2003 a 9/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) k předpokladům, za nichž může soud vyhovět žalobě o vyloučení majetku ze

soupisu majetku konkursní podstaty podle § 19 odst. 2 ZKV (excindační žalobě), patří, že:

- 1) Označený majetek byl správcem konkursní podstaty příslušného úpadce vsutku pojat do soupisu majetku konkursní podstaty.
- 2) Vylučovací žaloba podaná osobou odlišnou od úpadce došla soudu nejpozději posledního dne lhůty určené této osobě k podání žaloby výzvou soudu, který konkurs prohlásil.
- 3) Žalovaným je správce konkursní podstaty.
- 4) V době, kdy soud rozhoduje o vyloučení věci, trvají účinky konkursu a sporný majetek je nadále sepsán v konkursní podstatě (nebyl v mezidobí ze soupisu majetku konkursní podstaty vyloučen).
- 5) Osoba, která se domáhá vyloučení věci ze soupisu, prokázala nejen to, že tento majetek neměl (nebo ke dni rozhodnutí o žalobě již nemá) být do soupisu zařazen, nýbrž i to, že právo, které vylučovalo zařazení majetku do soupisu majetku konkursní podstaty, svědčí jí.

Pro výsledek dovolacího řízení je určující, zda je dána poslední z vypočtených podmínek, když o splnění ostatních podmínek neměli pochybnosti účastníci řízení ani soudy nižších stupňů.

Podle ustanovení § 27 odst. 5 ZKV ve znění účinném v době, kdy byla učiněna výzva (leden 2001) i v době vydání napadeného rozhodnutí, osoby, jejichž věci, práva nebo pohledávky zajišťují pohledávky (§ 28 ZKV) vůči úpadci, správce vyzve, aby do 30 dnů vyplatily ve prospěch konkursní podstaty zajištěné pohledávky nebo aby ve stejné lhůtě složily cenu věci, práva nebo pohledávky, jimiž je pohledávka zajištěna. Nevyplatí-li uvedené osoby zajištěnou pohledávku nebo nesloží-li cenu věci, práva nebo pohledávky, zapíše správce věc, právo nebo pohledávku do soupisu podstaty (§ 18 ZKV). Věci, které zajišťují pohledávky oddělených věřitelů, lze zpeněžit ve veřejné dražbě. Ustanovení tohoto odstavce neplatí, jde-li o ručitele včetně bankovní záruky a zvláštních případů ručení (např. směnečné rukojemství, záruky poskytnuté věřitelem na zajištění celního dluhu).

Ustanovení § 28 odst. 1 ZKV pak mezi zajištěné věřitele (věřitele s právem na oddělené uspokojení) řadí (v rozhodné době řadilo) též věřitele pohledávek, které byly zajištěny zástavním právem.

Obsahovými náležitostmi výzvy podle § 27 odst. 5 ZKV se Nejvyšší soud zabýval již v rozsudku uveřejněném pod číslem 72/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „R 72/2005“), na který v podrobnostech odkazuje a v němž uzavřel, že tato výzva musí obsahovat údaj o tom, kdo ji činí, a komu je určena, označení úpadce, označení majetku, kterým ten, komu je výzva určena, zajišťuje pohledávku věřitele vůči úpadci, a označení této pohledávky. Dále v ní musí být uvedeno, jakou částku má ten, komu je výzva určena, v zákonem stanovené třicetidenní lhůtě zaplatit na úhradu zajištěné pohledávky nebo složit jako obvyklou cenu majetku, kterým je pohledávka zajištěna, s poučením, že jinak bude označený majetek po uplynutí lhůty sepsán do konkursní podstaty úpadce. Tamtéž uvedl, že požadavek, aby výzva podle ustanovení § 27 odst. 5 ZKV obsahovala údaj o částce, která má být zaplacená na úhradu zajištěné pohledávky, nebo o částce, která má být složena jako obvyklá cena majetku, kterým je pohledávka zajištěna, se neuplatní, jestliže správce konkursní podstaty prokáže, že si tento údaj nemohl opatřit ani při vynaložení veškerého úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat.

V posuzované věci výzva údaj o tom, jakou částku má ten, komu je výzva určena, v zákonem stanovené třicetidenní lhůtě zaplatit na úhradu zajištěné pohledávky, neobsahuje. Přitom není rovněž sporu o tom, že správce konkursní podstaty tento údaj ve výzvě neuvedl nikoliv proto, že by jej neměl k dispozici, nýbrž proto, že v situaci, kdy výše zajištěné pohledávky převyšovala obvyklou cenu zastavených nemovitostí, pokládal jeho uvedení za zbytečné.

Podle ustanovení § 170 odst. 1 obč. zák. ve znění účinném v době vydání napadeného rozhodnutí, zástavní právo zaniká též zánikem zajištěné pohledávky (písmeno a/) nebo tím, že zástavní dlužník nebo zástavce složí zástavnímu věřiteli obvyklou cenu zástavy.

Vzhledem k tomu, že v této věci vzniklo zástavní věřitelce právo na uspokojení ze zástavy v době do 31. 8. 1998, řídí se i po 1. 1. 2001 právní úpravou zástavního práva, účinnou do 31. 8. 1998 (srov. k tomu shodně rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 24/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Také ustanovení § 151g obč. zák. ve znění účinném do 31. 8. 1998 pak (mimo jiné) určuje, že zástavní právo zanikne, zanikne-li zajištěná pohledávka nebo složí-li zástavce zástavnímu věřiteli cenu zastavené věci.

Tím, že ustanovení § 27 odst. 5 ZKV dovoluje osobě, která svým majetkem zajišťuje pohledávku vůči úpadci, zabránit soupisu takového majetku do konkursní podstaty vyplacením zajištěné pohledávky nebo složením (obvyklé) cenu majetku, tedy v rovině zástavního práva opisuje obecné způsoby zániku zástavního práva, s tou změnou, že příslušnou částku je zástavní dlužník povinen zaplatit do konkursní podstaty.

Ani v obecných poměrech zástavního práva založených ustanovením § 151g obč. zák. ve znění účinném do 31. 8. 1998 respektive ustanovením § 170 obč. zák. ve stávajícím znění, ani v poměrech konkursního práva založených ustanovením § 27 odst. 5 ZKV, se samozřejmě nepřepokládá, že zástavní dlužník, který je osobou odlišnou od osobního dlužníka, se nebude chovat ekonomicky. Neočekává se tedy, že tam, kde bude pro zástavního dlužníka výhodnější přivodit zánik zástavního práva zaplacením zajištěné pohledávky (bude-li nižší než obvyklá cena zástavy), bude skládat obvyklou cenu zástavy. Stejně tak se neočekává, že tam, kde bude obvyklá cena zástavy nižší než zajištěná pohledávka, bude zástavní dlužník hradit cenu zajištěné pohledávky. Takový postup ostatně není možný ani právně. Kdyby zástavní dlužník uhradil (jako obvyklou cenu zástavy) na uspokojení zajištěné pohledávky částku přesahující výši zajištěné pohledávky nebo kdyby uhradil zajištěnou pohledávku, ačkoliv obvyklá cena zástavy je nižší, šlo by co do zjištěného rozdílu v obou případech o bezdůvodné obohacení, konkrétně o majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu (srov. § 451 odst. 2 obč. zák.).

Z tohoto pohledu se tudíž ta část výzvy, kde správce po adresátovi žádá, aby do 30 dnů uhradil příslušnou částku do konkursní podstaty, vskutku může omezit jen na požadavek, aby takto byla uhrazena zajištěná pohledávka, je-li nižší než obvyklá cena zástavy, nebo jen na požadavek, aby takto byla složena obvyklá cena zástavy, je-li nižší než zajištěná pohledávka. Úvaha odvolacího soudu o tom, že adresát výzvy musí dostat možnost vybrat si, kterým z popsaných způsobů přivodí zánik zástavního práva, tedy potud přesná není. Dovolatel se nicméně mylí, usuzuje-li, že výzva v případě, kdy je obvyklá cena zástavy nižší než zajištěná pohledávka, nemusí obsahovat údaj o výši zajištěné pohledávky. Dovolatelova argumentace vychází z vnímání výzvy podle § 27 odst. 5 ZKV pouze jako nástroje, jehož prostřednictvím mají být do konkursní podstaty získány prostředky, z nichž by jinak (kdyby konkursu nebylo) byli uspokojeni zajištění věřitelé.

S přihlédnutím k tomu, že na základě ustanovení § 27 odst. 5 ZKV ve znění účinném do 30. 4. 2000 byl správce konkursní podstaty oprávněn sepsat do konkursní podstaty majetek, kterým třetí osoby zajišťují pohledávky vůči úpadci, okamžitě po prohlášení konkursu na majetek dlužníka (srov. např. rozhodnutí uveřejněné pod číslem 66/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), jsou změny, jichž toto ustanovení doznalo od 1. 5. 2000 a z nichž vychází právní posouzení této věci, zjevným posunem k posílení právní jistoty třetích osob. Prostřednictvím výzvy jsou tyto osoby seznamovány s tím, že z titulu sjednaného způsobu zajištění již nemají plnit zajištěnému (oddělenému) věřiteli, nýbrž do konkursní podstaty. Jsou dále seznamovány s podmínkami, jejichž splněním zabrání tomu, aby byly nuceny plnit majetkem, který slouží k zajištění (tím, že správce takový majetek sepíše do konkursní podstaty úpadce). Jinak řečeno, výzva podle § 27 odst. 5 ZKV plní též nepřehlédnutelnou

informační funkci. K tomu, aby adresát výzvy mohl přijmout ve vymezené třicetidenní lhůtě kvalifikované rozhodnutí o způsobu řešení nastalé situace (o tom, zda majetek sloužící k zajištění věřitelovy pohledávky vyplatí nebo jej nechá sepsat do konkursní podstaty /a případně se bude svých nároků domáhat vylučovací žalobou/), se mu musí dostat i informace o zajištěné pohledávce. Proto také jedním z požadavků, které na obsah výzvy klade R 72/2005, je označení zajištěné pohledávky, jež v sobě logicky musí zahrnovat i údaj o výši pohledávky.

Dovolatel uvádí, že v daném případě nemusela výzva obsahovat údaj o výši zajištěné pohledávky, neboť zajištěná pohledávka převyšovala obvyklou cenu zástavy. Tím ve skutečnosti posuzoval a do konečného obsahu výzvy promítl informace, jež žalobci nemuseli mít k dispozici. Je-li zástavním právem zajišťována pohledávka, jejíž původní výše činí (vzhledem k účelu zajištění logicky) méně než hodnota zástavy (zde 2 650 000 Kč) a zástavní dlužník odlišný od osobního dlužníka je postupem podle § 27 odst. 5 ZKV několik let po splatnosti zajištěné pohledávky žádán o složení obvyklé ceny zástavy (2 860 490 Kč), aniž by obdržel informaci o aktuální výši zajištěné pohledávky (zde 4 852 320,58 Kč), pak očekávanou a pochopitelnou reakcí na takovou výzvu mohou být následné dotazy na výši zajištěné pohledávky a pochybnosti o věcné správnosti výzvy. Přitom nelze pominout, že informace o výši zajištěné pohledávky, jež by se osobě, která svým majetkem zajišťuje pohledávku vůči úpadci, mohla v průběhu konkursu dostat od zajištěného věřitele, nemusí odpovídat rozsahu, v jakém byla pohledávka téhož věřitele zjištěna jako pohledávka s právem na oddělené uspokojení při přezkumném jednání. Smyslem požadavku na uvedení údaje o výši zajištěné pohledávky ve výzvě i v případech, kdy zajištěná pohledávka je podle údajů dostupných správci konkursní podstaty vyšší než obvyklá cena zástavy, je rovněž předejít zbytečným sporům. Od osoby, která svým majetkem zajišťuje pohledávku vůči úpadci, se totiž očekává, že v reakci na výzvu v určené lhůtě uplatní (a správci konkursní podstaty tak zprostředkuje i pro účely jeho dalšího postupu v konkursním řízení) námitky týkající se existence nebo výše zajištěné pohledávky, jež mohou ovlivnit i rozsah povinností této osoby podle § 27 odst. 5 ZKV.

Lze tedy uzavřít, že právní posouzení věci odvolacím soudem je co do požadavku, aby výzva podle § 27 odst. 5 ZKV vždy obsahovala (nejde-li o výjimku předjímanou v R 72/2005) údaj o výši zajištěné pohledávky, ve svém výsledku správné.

Na výše uvedené úvahy přitom nemá vliv ani forma výzvy. V daném případě měla výzva podle § 27 odst. 5 ZKV písemnou formu (jež je praxí upřednostňována), zákon o konkursu a vyrovnání však v § 27 odst. 5 ani v jiném svém ustanovení požadavek písemné formy výzvy neklade. Při zachování požadavku na obsah výzvy ji tudíž lze učinit i jinými formami (např. ústně, v elektronické podobě, telegraficky nebo telefaxem). Dále se Nejvyšší soud zabýval otázkou doručení písemně formulované výzvy. Právní posouzení věci odvolacím soudem spočívá na skutkovém závěru, že výzva byla doručena pouze žalobci a). Dovolatel (jenž sám v dotčeném směru učinil příslušné prohlášení při jednání před odvolacím soudem 14. 11. 2005) pak s tímto skutkovým závěrem nepolemizuje, maje za podstatné, že výzva byla v záhlaví adresována všem žalobcům bydlícím na shodné adrese.

Podle ustanovení § 139 odst. 1 obč. zák. ve znění účinném v době uzavření zástavní smlouvy, v době, kdy byla učiněna zkoumaná výzva, i v době vydání napadeného rozhodnutí z právních úkonů týkajících se společné věci jsou oprávněni a povinni všichni spoluvlastníci společně a nerozdílně.

Při úvaze o doručení výzvy, ale i při úvaze o obsahu výzvy, pominul dovolatel i odvolací soud význam toho, že žalobkyně b) na straně jedné a žalobci c) a d) na straně druhé jsou rovnodílnými podílovými spoluvlastníky nemovitostí (příčemž žalobci c/ a d/ mají ideální polovinu nemovitostí ve společném jmění manželů). Významné je i to, že žalobce a), který byl v době zřízení zástavního práva bezpodílovým spoluvlastníkem ideální poloviny nemovitostí se žalobkyní b), v době, kdy byla učiněna výzva, již k nemovitostem neměl žádný vztah.

Nejvyšší soud již v rozsudku uveřejněném pod číslem 12/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek uzavřel, že ke zřízení zástavního práva ke spoluvlastnickému podílu k věci není třeba souhlasu ostatních spoluvlastníků, neboť nejde o případ hospodaření se společnou věcí ve smyslu § 139 odst. 2 obč. zák. a zatížením spoluvlastnického podílu zástavním právem nejsou ve svých právech k věci nijak dotčeni ostatní spoluvlastníci. Tento závěr, týkající se podmínek vzniku zástavního práva, se promítá i do způsobu uplatnění zástavního práva v konkursu v režimu ustanovení § 27 odst. 5 ZKV.

Ačkoliv nemovitosti jsou v konečném důsledku zatíženy zástavním právem jako celek, obě skupiny podílových spoluvlastníků (žalobkyně b/ na straně jedné a žalobci c/ a d/ na straně druhé) zajišťují (coby zástavní dlužníci) pohledávku zástavní věřitelky právě jen svými spoluvlastnickými podíly na nemovitostech. Obvyklou cenou zástavy se v takovém případě ve vztahu ke každému z podílových spoluvlastníků rozumí obvyklá cena jejich spoluvlastnického podílu na nemovitostech. Výzva ze 16. 1. 2001 je tudíž nesprávná i co do částky, k jejíž úhradě byli žalobci společně vyzváni.

Tato částka vystihuje hodnotu nemovitostí jako celku, přičemž výzva nekonkretizuje částku, jejíž úhradou se jednotliví podíloví spoluvlastníci (žalobkyně b/ na straně jedné a žalobci c/ a d/ na straně druhé) zproští svého závazku z titulu zástavního práva a která musí odrážet právě jen hodnotu jejich spoluvlastnických podílů.

Není-li zřízení zástavního práva ke spoluvlastnickému podílu k věci hospodařením se společnou věcí, pak právní úkony adresované příslušnému spoluvlastníku v souvislosti s uplatněním tohoto zástavního práva (včetně výzvy podle § 27 odst. 5 ZKV) nejsou právními úkony týkajícími se společné věci, z nichž by ve smyslu § 139 odst. 1 obč. zák. byli povinni všichni podíloví spoluvlastníci společně a nerozdílně. Doručení výzvy podle § 27 odst. 5 ZKV jednomu z podílových spoluvlastníků tedy v takovém případě nezakládá žádné účinky ve vztahu k ostatním podílovým spoluvlastníkům (bez zřetele k tomu, zda podle svého záhlaví byla výzva adresována i jim a zda šlo o osoby bydlící na téže adrese). V posuzované věci nadto dovolatelova argumentace neobstojí i proto, že výzva byla doručena osobě, která nejen že nebyla výlučným vlastníkem nemovitostí, nýbrž ani jejich spoluvlastníkem (žalobci a/). Závěr odvolacího soudu, že výzva podle § 27 odst. 5 ZKV nebyla žalobcům b) až d) dosud řádně doručena, je tudíž rovněž správný.

Důvod, pro který Nejvyšší soud přesto přistoupil k částečnému zrušení napadeného rozhodnutí, tkví v tom, že není-li zřízení zástavního práva ke spoluvlastnickému podílu k věci hospodařením se společnou věcí, každý z podílových spoluvlastníků (žalobkyně b/ na straně jedné a žalobci c/ a d/ na straně druhé) se může z titulu postižení svého podílu na věci postupem podle § 27 odst. 5 ZKV úspěšně domáhat pouze vyloučení takového podílu na věci. V daném případě však odvolací soud ve vztahu ke každému z úspěšných žalobců (b/ až d/) rozhodl o vyloučení nemovitostí jako celku.

Nejvyšší soud tedy v rozsahu, v němž žalobci b) až d) podle napadeného rozhodnutí ve věci samé uspěli v míře odpovídající jejich spoluvlastnickým podílům na nemovitostech, dovolání zamítl (§ 243b odst. 2 o. s. ř.). V rozsahu, v němž žalobci b) až d) podle napadeného rozhodnutí ve věci samé uspěli v míře přesahující jejich spoluvlastnické podíly na nemovitostech, Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil, včetně závislých výroků o nákladech řízení mezi žalobci b) až d) a žalovaným a věc v tomto rozsahu vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3, § 242 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.).